

Said Nursi Türkçesi

Babil Kulesi'nin efsanevî hikâyesini bilirsiniz.

Adını kurucuları Habil ile Kabil'den alan Babil şehrinde, Nuh tufanından sonra toplanan insanlar, başı göğe değen bir kule yaparak Nirvana'ya ulaşma hevesine kapılmışlar ve başlamışlar çalışmaya. Kule yükseldikçe kendilerinde ilahi bir gücün varlığını vehmeder olmuşlar. İnşaat yetmiş ikinci kata çıktığında bu tağutî vehim cezaya müstehak hale gelmiş olmalı ki, bir sabah yetmiş iki ayrı dille konuşarak başlamışlar güne.

Başlangıçta, göğün bu katına has bir hal zannettikleri bu farklılığı, bir çeşitlilik ve kültür zenginliği sayarak hem konuşmuşlar, hem birbirlerinin dillerine ve hallerine katıla katıla gülmüşler. Fakat daha yüksek katlarda başka farklı halleri yaşama heyecanıyla çalışmalarına hız vermek istediklerinde anlamışlar içine düştükleri kargaşayı. Çünkü meramını anlatmak için herkes her çareye başvurduğu halde, kimse kimsenin dilinden ve halinden bir şey anlamaz olmuş.

Neticede bu karışıklık, kargaşa ve kaos hali fazla uzun sürmemiş. İnşaat durmuş, insanlar dört bir yana dağılmışlar, ardından kule yıkılmış. Ondan sonra da kimse böyle bir garabet kulesi kurmaya kalkmamış.

Ta ki, Osmanlı Devleti yıkılıp, Türkiye Cumhuriyeti kurulana kadar.

Millet hakimiyeti mânâsına geldiğinden, istikbal vadeden ve ümidle beklenen bir hareketti Cumhuriyet. Önceleri, kuruluş macerasının, mânâsında tecelli edeceği ve devletin milleti koruyup geliştirirken, milletin devleti bağrına basacağı düşünülmüş, bu sayede asırlardır beklenen devlet-millet kaynaşmasının gerçekleşmesi beklenmişti.

Lâkin olmadı. Bir yolunu bulup devleti ele geçiren zihniyetler, millete tahakküm edebilmek için millete rağmen, millet adına garip haller yaşayıp, acayip hareketler yapmaya kalkınca, can ve kan pahasına yetiştirilmeye çalışılan ümid çiçekleri açmadan solmaya başladı.

Bunların içinde milleti en çok şaşırtanı da dil sahasında yaşandı. Önce alfabeyi değiştirerek Anadolu'yu bütün Türk Dünyasından ve İslâm Aleminden tecrit ettiler. Ardından dili sadeleştirme iddiasıyla, boynuna 'yabancı' yaftası asılan mânâlı kelimeleri birer ikişer atarak, Türkçe'de her bahar meyveye durup yeni kelimeler verecek ne kadar hayattar dal varsa budadılar, kök varsa kestiler. Yerine de köksüz Noel ağacını andıran ithal kelimeler ve kukuleta tipi uydurma sözcükler takarak cansız, manasız, âhenksiz ve zevksiz bir tilcik türetme yarışına girdiler.

Öyle ki, derme çatma da olsa bir yabancı dil bilen her Batı heveskârı, daha doğru dürüst telafuz bile edemediği bazı yabancı kelimeleri dile sokmaya çalışıyor, her aklına esen kalem ve kelâm erbabı, havadan para kazanmak için kafadan kelime uyduruyor ve bunları dilin bağrından zorla söküp atmak istediği kelimelerin yerine koymaya çalışıyordu.

Böylece Babil'in yetmiş iki katlı kargaşa kulesinin hak ile yeksan olmasından asırlar sonra Ankara'da, mânâsını kimsenin bilmediği binlerce kelimelelik Güneş Dil Teorisi muamması yükselmeye başladı. Kelime çoğaldıkça kargaşa arttı ve çok geçmeden içinden çıkılmaz bir hal aldı. Herkes kendi bulduğu veya uydurduğu kelimeyi kalıcı hale getirebilmek için mütemadiyen onlarla yazıp onları söylemeye kalkınca, lâkırdı çoğalırken mânâ azaldı, dilin tadı bozuldu.

Dildeki bu boşluktan istifade eden bazı boşboğazlar, her dilde olduğu gibi Türkçe'de de kullanılma zemini bulan argo kelimeleri çoğaltıp kullanmaya hız verince, lisan âhenginin ve şeklinin yanı sıra, inceliğini de kaybetti ve kabalaştı. Ardından yabancı kelimeler mânâyı katletti, uydurma sözcükler hayal hassasını öldürdü. Bunlarla birlikte kelimeyi malzeme olarak kullanan sanat da ağır yara aldı.

Arı dil iddiasıyla ortaya atılan bu mânâsız lakırdılar yığını başlangıçta, Çankaya odalarının ve Ankara bürokratlarının dışında kullanılma sahası bulamadığından, mevzî kalıyor, milletin günlük konuşma diline pek sirayet etmiyordu. Fakat bu ölü doğan yapma dil, aydın çevreler ve sanat camiası vasıtasıyla millete mal edilmek istenince efkâr-ı amme hareketlendi.

Bir yanda; bin yıldır teraküm ve terakki ederek sıradan bir anlaşma vasıtası olmaktan çıkıp her hali ile gönül dili haline gelen hayattar Türkçe, diğer yanda dünü de, yarını da olmayan kadit, taklit, mânâsız, zevksiz, âhenksiz sözcükler sürüsü, tümceler, tilcikler, adılar, ortaçlar, betikler ve daha nice basitlikler...

Bu Babil Kulesi karışıklığına ve Güneş Dil Teorisi mantıksızlığına ilk mukavemet, dilin tadını almış ve onu kendine has hususiyetlerle kullanarak güzel bir üslup teşekkül ettirmiş şair, yazar ve mütefekkirlerden geldi. Kimi, eserlerinde yaşayan Türkçe'yi kullanırken, kimi, kelime katillerinin hamlelerine aynıyle mukabele etti.

Cemil Meriç "Argo, kanundan kaçanların dili. Uydurma dil, târihten kaçanların... Argo, korkunun ördüğü duvar; uydurma dil şuursuzluğun. Biri günahları gizleyen peçe, öteki irfanı boğan kement. Argo yaralı bir vicdanın sesi; uydurma dil, hâfızasını kaybeden bir neslin. Argo, her ülkenin, uydurma dil, ülkesizlerin"1 diyerek bu gabavet ve garabet hareketinin gerisinde yatan menhus zihniyete dikkat çekti.

Gerçekten de dünyada yalnız bizde yaşanan dehşetli bir ihanet hareketiydi uydurma dil. Türkçe'yi bu garabet girdabına, doğumu annesinin ölmesine sebep olduğu için ithal edilen sulandırılmış süt tozu ile beslenen bir avuç sütü bozuk sergerdenin sürüklediğini bilen Yahya Kemâl, bu tezvirata ana dilini, ana sütü ile mezceden mükemmel bir mısra ile cevap verdi.

"Bu dil ağızımda annemin sütüdür."

Ana dilini, ana sütü kadar lezzetli ve besleyici bulan Tanpınar, Banarlı, Çamlıbel, Tarancı gibi Yahya Kemâl muhibbi şair ve yazarlar, onun etrafında toplanarak dilin muhkem kalesi olacak eserler verip, Türkçe'nin şeklini, âhengini, musıkisini yaşatmaya gayret ederken; Mehmed Akif, dilsizliğin nasıl bir felâket olduğunu göstermek için, dilin gönüle hitap eden cihetine dikkat çekti ve kalbinin dilinin olmamasından duyduğu burukluğu dile getirdi.

"Ağlarım, ağlatamam, hissedirim söyleyemem.

Dili yok kalbimin, ah ondan ne kadar bîzârım."

Akif ve onun gibi dile dinî bir telakki ile bakan diğer ehl-i hal insanlar, kalbin dilinin olmamasından bîzarken, milletin ana dilini de kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalması üzerine koparılan bu vâveyla, üdebâ meclislerinde müessir oldu ise de muhatabı mahdûd kaldığından milletin bütününe hitap edemedi.

Aslında çeşitli nazım ve nesir türlerinde neşredilen bu eserler dil, üslûp, işleyiş ve muhteva yönünden asırlardır verilen benzerlerinden pek geri değildi. O zamanın şartlarında yazılsalar, hitap hudutları çok daha geniş olabilirdi.

Ne var ki; zaman farklı, dil yaralı, zihinler mâlâyanî meselelerle meşgul, akıllar müşevveş, fikirler felsefî şüphelere mübtela, dikkatler dağınmıştı. Onun için dildeki bu meş'um gidişatı durdurabilecek eserlerin, her yönden cemiyetin her seviyeden insanına hitap edebilen, akılları aydınlatıp kalpleri tatmin edecek maddî mânevî müessiriyete sahip, külliyyat hacminde mükemmel bir eserler topluluğu olması gerekiyordu.

Nitekim öyle de oldu. Medreselerde, cephelerde, esir kamplarında, fikir ve mücadele meydanlarında, fevkalbeşer bir çalışma azmiyle geçen yarım asrı aşkın bir zaman sonra, felâket ve helâket asrında insanları saadet-i dâreyne hazırlamakla vazifeli olduğunu anlayan Said Nursi; maddî ve mânevî felâketlerin bütün dehşeti ile yaşandığı Anadolu'da, Kur'ân'ı, asrın şartlarına uygun bir anlayışla tefsir etmek için kaleme sarıldığında anladı, Türkçe'nin de tam bir felâket ve helâket hali yaşadığını.

O zaman Akif gibi o da; "Mâden-i kelâm olan kalp ise, lisanın uzak ve ecnebidir. Ve hem de çok defa lisan kalbin dilini tamamen anlamıyor"² diyerek lisanın kalbin dilini anlamamasından duyduğu rahatsızlığı dile getirdi ise de, sadece bîzar olduğunu ifade ile iktifa etmedi. Dilin derin darbeler yiyip ağır yaralar aldığı zamanlarda, o da Yunus Emre ve diğer dâhî şairlerin yaptığını yaptı ve Türkçe'yi yeniden ihya etmeye karar verdi.

Yahya Kemâl, Mehmed Akif, Faruk Nafiz, Ziya Gökalp gibi muasırları Türkçe'yi içine düştüğü handikaptan kurtarmak için eserlerini İstanbul Ağzı ile yazarken, Said Nursi, Türkçe'nin çok gelişmiş de olsa mahallî bir ağzını esas almak yerine, pek çok ağız ve şive özelliklerini ihtiva eden Osmanlı Türkçesini kullanmayı ve bu vesile ile Anadolu insanının İslâm Alemi ve Türk Dünyası ile irtibatını sağlayan bu dili yaşatmayı tercih etti.

Anadolu ve Balkanların, İslâm Aleminin ve Türk Dünyasının irtibat hattı olduğu için; "Ben Risale-i Nur'a Urfa taraflarında kuvvetli ellerin sahip çıkmasını bekliyorum. Çünkü orası hem Türkistan'ın, hem Arabistan'ın, hem Kürdistan'ın bir nevi merkezi hükmündedir. Nurlar orada yerleşirse, üç memlekette inkişafa vesile olur"³ diyerek Şark vilayetlerine merkezî bir hüviyet izafe eden Said Nursi, dilin yeniden inşaasında da bu bakış açısını esas aldı.

Türkçe'nin beslendiği Arapça, Farsça gibi dünya dilleri ile Kürtçe, Ermenice, Süryanice, Zazaca gibi mahallî dillerin yanı sıra, başta İstanbul Ağzı, Azeri ve Tatar şiveleri olmak üzere Türkçe'nin, mahalline göre çeşitli ses ve şekil farklılıkları gösteren pek çok şive ve ağız hususiyetine de âşinâ olan Said Nursi, yalnız Anadolu ve Balkan Türkçelerine değil, bu coğrafyanın yanı sıra, Azerbaycan, Kafkasya ve Orta Asya Türk Dünyasına da hitap edebilen ve hepsinin ortak hususiyetlerini taşıyan müstesna bir dil terennüm etti.

Böylece bir yandan halkın günlük hayatta kullandığı dili olabildiğince geniş ve canlı bir şekilde eserlerinde yaşatmaya gayret ederken, diğer yandan Yunus Emre'nin, Karacaoğlan'ın, Nevaî'nin, Fuzulî'nin, Yahya Kemâl'in yaptığını yaptı ve bu günlük konuşma dilini, dinî istilâhlar ve sanat değeri taşıyan âhenkli kelimelerle tezyin etti. Bu gayretin tabii neticesi olarak da, bazı dil âlimleri tarafından onlara atfedilen Yunus Emre Türkçesi, Nevaî Türkçesi, Fuzulî Türkçesi, Yahya Kemâl Türkçesi⁴ gibi, o da Türkçe'ye en az onlar kadar hizmet ettiği için, kendisine has hususiyetler içinde kullandığı Türkçe'nin, ismi ile birlikte adlandırılmasını hak etti:

Said Nursi Türkçesi

Bu Türkçe'nin en bâriz vasfı; Türk Dünyasının bilip kullandığı, İslâm Aleminin de âşinâ olduğu, yaşayan Türkçe ve Türkçeleşmiş kelimelerden müteşekkil, her türlü dinî duygunun, ilmî hakikatin dile getirilip, hayal zenginliğinin ve sanat güzelliğinin terennüm edilebileceği hayattar bir dil olmasıydı.

Said Nursi, işte bu Türkçe ile telif etti, çağların tefsiri ve Türk dilinin şaheseri sayılan Risâle-i Nur Külliyyatını. Cemil

Meriç'in; "Her eser kendi dili ile doğar. Risâle-i Nur'un dili Kur'ânî ve İslâmî bir lisandır. Risâle-i Nur'ları anlamaya çalışmak, ancak bize nasip olabilecek en büyük mükâfattır"5 sözleri ile de ifade ettiği gibi, Said Nursi Türkçesinde zaman zaman Arapça, Farsça tamlamalar, izahı gerektiren dinî istilâhlar da yer aldı. Çünkü Bediüzzaman, Kur'ân'ın yaşanan zamana bakan ayetlerinin tefsiri olan Risâle-i Nur'da, tabii olarak Kur'ânî ve İslâmî bir dil kullandı.

Normal şartlarda, derin ilmî ve dinî meseleleri işleyen ve asırlardır biriken soruları cevaplandırıp felsefî şüpheleri izale etmesinin yanı sıra, bütün Avrupa filozoflarına meydan okuyan böyle bir eserin dilinin çok ağır ve ağıdalı olması gerekirdi. Lâkin, talebelik yıllarında, o zamana kadar yazılan lügatlerin aksine, bir mânâyâ kaç kelimenin kullanıldığını gösteren bir lügat yazmayı düşünen Said Nursi, öyle bir lügat hazırlayamasa da, o tarzı üslubunda kullandığından, her mânâyı, ard arda sıraladığı birkaç farklı kelime ile anlattığı için, dilini her seviyeden insanın kolayca anlayabileceği bir hale getirdi.

"Ey insan! Fenâyâ, ademe, hiçliğe, zulümâta, nisyana, çürümeye, dağılmaya ve kesrette boğulmaya gittiğinizi tevehhüm edip düşünmeyiniz. Siz fenâyâ değil, bekaya gidiyorsunuz; ademe değil, vücud-u dâimîye sevk olunuyorsunuz; zulümâta değil, âlem-i nûra gidiyorsunuz; Sahip ve Mâlik-i Hakîkinin tarafına gidiyorsunuz ve Sultân-ı Ezelînin pâyitahtına dönüyorsunuz; kesrette boğulmaya değil, vahdet dairesinde teneffüs edeceksiniz; firâka değil, visâle müteveccihsiniz"6 paragrafının, bilhassa birinci cümlesinde ard arda kullandığı müterâdif kelimeleri çeşitli dillerden seçmesi, hem ifadeyi zenginleştirdi, hem de mânânın her seviyeden insan tarafından anlaşılmasını kolaylaştırdı.

Ayrıca, hitap ettiği insanların ekseriyetinin, günlük hayatta mahallî dil kullanan, ârif mizaçlı âmî kişilerden meydana geldiğini bildiğinden, onların dikkatini anlatmak istediği mânâlara çekerek eserlerinden istifade etmelerini sağlamak için, âşinâ oldukları bazı mahallî kelimeleri, tabirleri ve tekerlemeleri kullanmayı da ihmal etmedi.

Bunun yanı sıra, her dil âlimi ve üslûp sahibi gibi, kelimeyi canlı bir varlık olarak kabul eden ve kullandıkça büyüyüp yeni mânâlar kazanacağını, zihinlerde farklı tedarikler husule getireceğini düşünen Said Nursi, kelimelerini seçerken, Sinan'ın mabedine taş, İtrî'nin tamburuna tel, Karahisarî'nin hattına mürekkep alırken göz önünde bulundurduğu hassasiyeti gösterdi. Neticede, asırlar sonrasına hitap edip zamanın tahribatını sarsılmadan aşabilen sağlam bir üslûp teşekkül ettirdi.

Bediüzzaman, kelime seçerken kullandığı çeşitliliği, cümle kuruluşlarında da gösterdi. "Bismillâh her hayrın başıdır" gibi basit cümlelerin yanı sıra, Kur'ân-ı Kerim'i tarif ederken veya Kadir gecesinde ihtar edilen mühim bir meseleyi anlatırken, mânânın bütünlüğünü bozmamak için, 206 kelime, 40 bağlaç ve 22 tamlamadan müteşekkil uzun cümleler de kullandı. Fakat bunların hiçbirinde kayda değer bir anlatım bozukluğuna, kuruluş yanlışlığına veya tekrar hatasına yer vermedi.

Kelime tercihi ve cümle teşkilinde bunları yaparken, anlatım şekillerinde de muasırlarından farklı bir yol takip etti. Onların herbiri nazımda veya nesirde temayüz ederken, o nesri esas aldı, ama nazmı da büsbütün ihmal etmedi. Pek çok eserinde farklı nazım şekillerini ve değişik nesir türlerini mezcetti.

Bazan, "Şu temsilî hikâyeciğe bak, dinle" ifadesinin yer aldığı kıssa hususiyetli küçük bir hikâyeye ile başladığı bir bahsi; "İşte, ey nefsi-pürheves! Şu misâlin dürbünü ile hakîkatin yüzüne bak." şeklindeki geçişi müteakip, fikre dayalı anlatımla devam ettirirken, yer yer tiyatro tarzını hatırlatan konuşmalara ve hitabeti andıran cümlelere yer vererek bir parçada birçok türü ve şekli kullandı. Böylece, yalnız dinî meselelerde değil, dil ve üslûp sahasında da içtihat yaptığını gösterdi.

Hatta; derin mânâları basit ve küçük cümlelerle anlatma hevesine kapılarak parçalamak yerine bir bütün halinde ifade etmek için, şair ve yazarlarda rastlanmayan, Divan Edebiyatında da ancak Sinan Paşa, Nâimâ gibi münşîlerin kullandığı sanat nesri özelliklerine sahip secîli ve âhenkli anlatış şekillerini eserlerinde yer yer istimal ederek, unutulmaya yüz tutan pek çok türü, yeniden kullanılabilir hale getirdi.

Bediüzzaman, bütün bunları bir dil âlimi edasıyla, Türkçe dil kurallarını yaşatma maksadıyla veya Türkçe'nin diğer dillerden üstünlüğünü isbat etme iddiasıyla yapmadı. Davaların dille anlatılıp sanatla yaşatıldığını bildiğinden, İman-Kur'ân davasını iyi ve güzel bir şekilde anlatmak için yaptı. Cümlelerinde mümkün olduğu kadar çok mânâyâ gelen ve bunlardan en az biri herkes tarafından bilinen kelimeleri kullanmaya dikkat ederek, hitap hududunu genişletirken, ifadeyi akıcı hale getirmek için de söz sanatlarına ve âhenk unsurlarına da lüzumu dahilinde yer verdi.

Buna rağmen, münekkit mizaçlı insanların, eserlerinin diline takılıp kalmamaları, kusurlu tevehhüm ettikleri ifadelerde kendilerini haklı görerek tenkit hislerini tatmin edip mânâyı anlamaya çalışmalarını sağlamak maksadıyla kendisini 'yarım ümmî' tabiri ile tavsif etti. Bu tabirde, onun hayatının her halinde yer alan tevazu hissini yanı sıra, Türkçe'nin, Arapça'nın ve Farsça'nın kendi ana dili olmadığına işaret ederek, Risâle-i Nur'un dil ve üslûp ciheti ile de Kur'ân'ın icazının, mucizevî izharı olduğuna dikkat çekme hassasiyeti de vardı.

Hal böyle iken, onun dilini ağır, üslûbunu ağıdalı bulan insanların varlığı da bir vakıdır. Aslında bir eserin dilinin ağırlığı, muhatapın kültür seviyesine ve ilgi derecesine göre değişir. Onun için zaman zaman ortaya atılan bu gibi iddialar, müddeilerin kültür farklılıklarının veya alaka azlıklarının neticesi değilse, içine düştükleri fikrî taassubun tezahürüdür.

Çünkü Said Nursi Türkçesi, dilin tadını alarak eserlerinde kullanan üslûp sahibi muasırlarının çoğundan daha sadedir ve umuma hitap edecek hususiyetler taşımaktadır. Meselâ; Risâle-i Nur Külliyyatı, Yahya Kemâl'in Eski Şiirin Rüzgârıyla, Mehmed Akif'in Safahat'ıyla, Ahmed Haşim'in Piyale'siyle, Mustafa Kemâl'in Nutku ile mukayese edildiğinde, onlardan çok daha sade, akıcı ve anlaşılır bir dille yazıldığı görülür.

Hatta bu Türkçe onun, Eski Said zamanında telif ettiği eserlerde kullandığı dilden de sadedir. Onun; "Benim gibi Türkçesi az, sözleri muğlak, çoğu anlaşılmaz ve zahir hakikatleri dahi müşkülleştiriyor diye eskiden beri iştihar bulmuş ve eski eserleri o sû -i iştihârî tasdik etmiş bir şahsın elinde bu hârika teshîlât ve suhûlet-i beyân, elbette bilâ şüphe bir eser-i inâyettir ve onun hüneri olamaz ve Kur'ân-ı Kerim'in i'câz-ı mânevîsinin bir cilvesidir ve temsîlât-ı Kur'âniyenin bir temessülüdür ve in'ikâsıdır"⁷ sözleri ile de ifade ettiği gibi o zaman kullandığı dil, kesbî ilmin külfetli derinliğini ve içinde bulunduğu hareketli hayatın heybetini taşıırken, Risâle-i Nur'un üslûbu, vehbî ilmin mânevî merâtibini, âsumanî genişliğini, ruhanî yumuşaklığını, muhabbet sıcaklığını ve ikram-ı İlâhî ulviyetini taşıdığı için, ondan çok daha fazla akla âşina ve ruha yakındır.

Kaldı ki Bediüzzaman, Risâle-i Nur Külliyyatı'nda muhataplarının yalnız akıllarına seslenmekle kalmayıp ruh, kalp, his, heves, hayal, duygu, düşünce gibi diğer hasse-i insaniyelerine de hitap ettiğinden, diline, insanı bütünü ile ihata eden bir müessiriyet de kazandırmıştır.

Bilhassa tefekkürî bahislerde teşhis, telmih, tenasüp, hüsn-ü talil, kinaye, teşbih, nida, intak gibi pek çok edebî sanatla yapılan ifade imkanlarını da kullandığından, üslûbuna sanat tezyinatı kazandırmasının yanı sıra; Kitab-ı Kebir denilen kainatta elli beş lisan ile konuşan mevcudatın lisan-ı hallerinden doğan tekellüm, tefekkür, tahayyül ve terennüm zenginliğini de ilave etmesi, onun üslûbunun şîârî haline gelmiştir.

Zaten onun, Türkçe'yi ilkel bir kabile dili haline getirme hamakatinden başka bir şey olmayan Güneş Dil Teorisi adlı hareketin karşısına, cismen olmasa bile fiilen dikilmesi ve—efsanevî Babil Kulesini İlâhî ikazın yıktığı gibi—bu yeni Babil Kulesini de Kur'ânî icazla yıkması, Risâle-i Nur'un tağutlarla mücadelesinin bir başka neticesidir.

Buna rağmen, girdiği her yerde hemen hemen her akşam ferdî olarak veya topluca okunan Risâle-i Nur ile gözler arasına televizyon ekranları girdikten sonra idrakler dağılmış, akıllar karışmış, zihinler bulanmış, hadisat hissiyata hakim olunca, Risâle-i Nur'un mânevî mükemmelliğinden ve müessiriyetinden olmasa bile, Said Nursi Türkçesinin anlaşılması meselesinde vehmî tereddütler ve cehlî tasarruflar başlamıştır.

Said Nursi Türkçesinde asla yer almayan bazı uydurma sözcüklerin ve yabancı kelimelerin, Risâle-i Nur ekolü içinde yetişen bazı yazarların diline kadar girip, Nur hareketinin mevkutelerinde yer almaya başlaması, dil sahasında yaşanan hasarın ne kadar büyük olduğunu anlatmaya yeter.

Bugün, Said Nursi Türkçesinde tecelli eden dilin tadını dimağında hissedemediği için—lezzet aldığı meyvenin tarlasını, toprağını beğenmeme abesiyetiyle—ağır bulan ve değiştirmeye kalkan kelâm ukalalarının zuhuru ve akim kalmaya mahkum sadeleştirme teşebbüsleri, işte bu vehmî tereddütlerin tezahürüdür. Elbette cihanşümul muhtevayı haiz, külliyyat hacminde bir eserler topluluğunda, "gayet müdakkik âlimlere" hitap eden hususî bahislerin bulunması da muhakkaktır. Lâkin onun, "Bu risâlelerde bütün derin hakaik, temsîlât vâsıtasıyla, en âmî ve ümmî olanlara kadar ders veriyor... Risâle-i Nur, en derin mesâilî en âmîye, belki bir çocuğa zararsız olarak bildiriyor"⁸ sözleri ile işaret ettiği

hakikatler de gösteriyor ki, Said Nursi Türkçesi ile yazılan eserleri dikkatle okuyan bir insan, belki her meseleyi bütünüyle anlayamaz, ama büsbütün hissesiz de kalmaz. Himmeti, çabası, gayreti nisbetinde istifade eder.

Bu itibarla, Şerif Mardin'in "19. yüzyılın elektrik ve termodinamiği ile ilgili konuşma tarzı, yani kavramlaştırma tarzı, Risâle-i Nur'un diline girmiştir. Said Nursi, dinamizm ifade eden bir dil kullanmıştır"9 şeklinde de tesbit ettiği gibi, Bediüzzaman, sadece Türkçeyi bütün şive ve ağız hususiyetlerini içine alacak şekilde kullanarak Türklere hitap etmekle kalmamış, kendine has mefhumlar ihtiva eden dinamik bir üslup geliştirerek diline, millî hudutları aşan cihanşümül bir hitap genişliği kazandırmıştır.

Nitekim Bediüzzaman'ın; "Risâle-i Nur'ların çok eski, çok sadık ve çok fedakâr bir şakirdi" diye tavsif ettiği Halil İbrahim'in; "Risâle-i Nur, Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın taht-ı tasarrufunda olduğundan, ona uzanan, ilişmek isteyen her el kırılır ve her dil kurur. Kur'an-ı Mu'cizü'l-Beyan'ın, 'Hak dîni açıklasın diye, her peygamberi Biz kendi kavminin lisanıyla gönderdik' meâlindeki kavli-i şerîfinin îmâ ve işârâtından, şu devrede Türk lisanının sadmeler geçirmesine bakılırsa, Risâle-i Nur, Türkçe'de, lisan üzerinde de imam olacağına, yani 'Yarın halis Türkçe olan Risâle-i Nur'un kesb-i imtiyaz edip diğerlerini terk edeceklerine dair işâret-i Kur'âniyedendir"10 diyerek işâret ettiği merhaleler aşılmış, badireler atlatılmış, inkişaf hamleleri tahakkuk etmiştir. Onun için başta Kürtler olmak üzere, ana dili farklı pek çok insan, Risâle-i Nur'ları okumak için Türkçe öğrenmekte ve devlet adamlarının vermekten aciz kaldığı millî şuuru, o eserlerden almaktadır.

Risâle-i Nur Külliyatı yalnız dünyayı ve kâinatı değil, berzahı ve ahireti de içine alan bir muhteva zenginliğine sahip olduğu ve bütün insanlığa hitap ettiği için, dünyanın pek çok yerine dağılan Türkler tarafından okunduğu gibi, otuza yakın dünya diline çevrilmiş ve dünyada en çok okunan kitaplar arasındaki müstesna yerini almıştır.

Bu inkişaf ve inşirah halinin neticesinde, Dr. Colin Turner'in, müessiriyetini 'Risâle-i Nur'u tanımadan önce Müslümandım, fakat mü'min değildim"11 diyerek dile getirdiği eserler yoluyla Müslüman olan on binlerce insan, "Allah adına, Kur'an lisanıyla ve kâinat kitabının diliyle konuşmayı"12 öğrendiği Risâle-i Nur Külliyatını, aslından okumak için Türkçe öğrenmeye çalışmaktadır.

Onun içindir ki, bin yıldır milyonlarca insan tarafından konuşulup, binlerce sanatkara malzeme olarak tarihî tekâmülünü tamamlayan, bugün de varlığına kasteden tağutî tahribattan kurtulmaya çalışan Türkçe, Osmanlı Devletinin cihan hakimiyetinden sonra ilk defa Risâle-i Nur Külliyatı sayesinde millî hudutları aşarak yeniden dünya dili olma şansını yakalamıştır.

Devlet adamları, bu gerçeği gördükleri, kelimelerden müteşekkil yeni bir Babil Kulesi inşa etme inadından vazgeçerek milletle barışıp Risâle-i Nur'u anlamaya ve yaymaya meylettikleri gün, Türkçe'nin önündeki en büyük badire atlatılmış, handikap aşılmış, merhaleler safhası başlamış olacaktır.

Yalnız Türkiye Türkleri değil, Osmanlı coğrafyası, Türk Dünyası, İslâm Âlemi ve mazideki mefahirine duyduğu hayranlıktan dolayı Türklere muhabbet besleyen pek çok farklı din ve milliyetten insan da bugün bu neticeye muntazırdır.

Türkiye'nin; millî birliğini sağlayıp tarihî misyonuna sahip çıkarak, İslâm Âlemi ve Türk Dünyası ile ittifak etmiş büyük bir dünya devleti haline gelmesinin yegâne yolu da budur.